

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU
Yhdessä enemmän

Asiakkaiden kokemuksia ehkäisevästä päihde- työstä Hyvinkään Nuorisoasemalla

Auramo, Elina

2018 Laurea

Laurea-ammattikorkeakoulu

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU

Yhdessä enemmän

Asiakkaiden kokemuksia ehkäisevästä päihdetyöstä Hyvinkään Nuorisoseuralla

Elina Auramo
Sosionomikoulutus
Opinnäytetyö
Kesäkuu, 2018

Elina Auramo

Asiakkaiden kokemuksia ehkäisevästä päihdetyöstä Hyvinkään Nuorisoasemalla

Vuosi	2018	Sivumäärä	36
-------	------	-----------	----

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää Hyvinkään Nuorisoaseman asiakkaiden kokemuksia ehkäisevästä päihdetyöstä ja etsiä mahdollisia kehitysideoita työntekijöille. Opinnäytetyössä oli tarkoitus kerätä nuorten asiakkaiden omia mielipiteitä ja kokemuksia ehkäisevästä päihdetyöstä kyselyn avulla.

Teoreettisessa taustassa käydään läpi päihteiden yhteiskunnallisia vaikutuksia, erilaisia päihdetyön määritelmiä, kuvataan ehkäisevää päihdetyötä Nuorisoasemilla sekä esitellään Terveystien ja hyvinvoinninlaitoksen tuottama laatutähti-työkalu. Opinnäytetyön tutkimuksellinen osuus on toteutettu internetkyselyn avulla käyttäen aineistonkeruuseen E-lomaketta. Kyselyyn vastasi 10.4.-20.4.2018 välisenä aikana yhteensä 16 nuorta. Saatu aineisto analysoitiin E-lomakkeen raporttinäköymässä sekä käyttämällä Excel-taulukkosovellusta.

Tuloksista oli nähtävissä, että enemmistö vastanneista nuorista oli kokeillut tai käyttänyt säännöllisesti joko alkoholia, tupakkaa, huumeita tai lääkkeitä. Opinnäytetyössä selvisi, että nuoret kokevat puheeksioton useimmiten helpoksi ja työntekijät ottavat päihteet puheeksi riittävän usein. Työntekijöiden päihdeosaaminen koettiin pääsääntöisesti riittäväksi, kuitenkin lisää päihdeneuvontaa osa nuorista toivoi lisää tulevaisuudessa. Nuorisoaseman tarjoama tuki koettiin yleisesti riittäväksi, eikä lisätuen tarvetta juuri esiintynyt vastauksissa.

Asiasanat: ehkäisevä päihdetyö, matalan kynnyksen palvelut, nuorten kohtaaminen, puheeksi ottaminen

Elina Auramo

Customers experiences of preventing substance abuse work at Hyvinkää Youth Center

Year	2018	Pages	36
------	------	-------	----

The purpose of this thesis was to find out customers' experiences of the work done in preventing substance abuse at Hyvinkää Youth Centre and to look for potential development ideas for employees. The purpose of the thesis was to collect the opinions and experiences of young customers in preventing substance abuse by using an inquiry form.

The theoretical background dealt with the social impacts of intoxicants, definitions of various substance abuse work, describing preventive substance abuse work at youth centres and introducing a high-quality tool produced by a Health and Wellbeing Institute. The research which was part of the thesis was implemented by using internet survey e-form. The survey received responses from a total of 16 young people within a time frame between 10 April and 20 April 2018. The data obtained was analysed in the E-form report view and in the Excel spreadsheet application.

It was apparent from the results that most of the respondents had tried or regularly used alcohol, tobacco, drugs or medicines. It was also discovered, that young people mostly find it easy to talk about intoxicant and employees bring up the topic often enough. Employees substance abuse skills were generally considered adequate, but some young people expected more substance abuse counseling in the future. Support provided by the Hyvinkää Youth Centre was generally experienced as sufficient and there was no need for any additional support.

Keywords: encounter young people, The intervention, low threshold services, substance abuse prevention

Sisällys

1	Johdanto.....	6
2	Opinnäytetyön tausta ja tarkoitus	7
	2.1 Päihteet yhteiskunnallisena haasteena.....	8
	2.2 Nuorisobarometri nuorten arjenhallinnasta	9
3	Ehkäisevä päihdetyö.....	12
	3.1 Päihdetyön määritelmiä	12
	3.2 Nuorisoasemien ehkäisevä päihdetyö.....	12
	3.3 Ehkäisevän päihdetyön laatutähti	13
	3.3.1 Laatutähden ydin.....	14
	3.3.2 Laatutähden sokeroiden esittely	15
4	Nuoren kohtaaminen	17
	4.1 Luottamus	18
	4.2 Puheeksi ottaminen.....	19
5	Tutkimusongelma ja aineiston keruu	19
6	Aineiston analyysi ja tulokset.....	20
	6.1 Kyselyyn vastanneet sekä päihteidenkäytön kokeilut ja käyttäminen.....	20
	6.2 Päihdeneuvonta	21
	6.3 Puheeksi ottaminen.....	22
	6.4 Kokemuksia työntekijöiden päihdeosaamisesta	23
	6.5 Päihdeongelma ja Nuorisoaseman tarjoama tuki.....	24
7	Johtopäätökset	26
8	Pohdinta	27
9	Opinnäytetyön luotettavuus ja eettisyys	28
	Lähteet	30
	Kuviot..	32
	Liitteet.....	33

1 Johdanto

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on kerätä nuorten kokemuksia Hyvinkään Nuorisoaseman ehkäisevästä päihdetyöstä sekä etsiä mahdollisia kehitysideoita työntekijöille. Nuorisoasemalta nousi toive päihteisiin liittyvästä opinnäytetyöstä ja itseäni kiinnosti nuorten omat kokemukset aiheesta. Opinnäytetyön avulla pyrin selvittämään esimerkiksi mitä päihteitä Nuorisoaseman asiakasnuoret käyttävät, onko päihdeteeman puheeksi ottaminen helppoa Nuorisoasemalla, saavatko he toivomaansa neuvontaa ja millaista osaamista he mahdollisesti toivoisivat työntekijöiltä.

Alkoholin liikakäyttö on Suomessa yksi merkittävimmistä terveytemme vaikuttavista tekijöistä (Bäckmand ym. 2009, 11). Ehkäisevä päihdetyö on tehokas tapa ehkäistä päihdehaittoja ajoissa ja tästä syystä sen toimivuutta on tärkeää tarkkailla säännöllisesti. Petri Kylmäsen (2005, 9) mukaan ehkäisevä päihdetyö on toimintaa, jolla vähennetään ja ehkäistään päihteiden käyttöä vaikuttamalla päihteiden hintaan, saatavuuteen, ja päihteitä koskeviin asenteisiin ja tietoihin.

Luvussa kolme esittelen erilaisia päihdetyön määritelmiä, ehkäisevää päihdetyötä Nuorisoasemilla sekä Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksella valmistellun ehkäisevän päihdetyön laatutähti -työkalun. Laatutähti on visuaalinen apuväline työntekijöille, jonka avulla voidaan suunnitella, toteuttaa ja arvioida laadukasta ehkäisevää päihdetyötä. Luvussa neljä kuvaan tärkeää teoriaa nuorten kohtaamisesta, luottamussuhteesta sekä päihteiden puheeksi ottamisesta.

Luvussa viisi on kuvailtu opinnäytetyön tutkimuksellista osuutta, sisältäen tutkimuskysymykset sekä aineistonkeruu tavan. Keräsin aineiston käyttämällä E-lomake -ohjelmaa, jonka avulla loin nuorille sähköisen kyselylomakkeen vastausten keräämistä varten. Luvussa kuusi käsittelem saatua aineistoa ja tuloksia hyödyntäen myös erilaisia diagrammeja havainnollistamaan asiaa lukijalle. Opinnäytetyön lopussa on johtopäätökset sekä pohdintaa, joka sisältää myös tietoa opinnäytetyön eettisyydestä sekä luotettavuudesta.

2 Opinnäytetyön tausta ja tarkoitus

Hyvinkään Nuorisoasema palvelee kaupungissa asuvia tai siellä opiskelevia 13-22 vuotiaita nuoria ilman lähetettä, matalan kynnyksen periaatteella. Nuorisoasemalla asiakas voi saada keskustelutukea niin päihteiden käyttöön kuin mielenterveyteen liittyviin haasteisiin, erilaisiin ihmissuhdeasioihin, sekä perheen sisäisiin vuorovaikutustilanteisiin. Asiakkuuteen voi nuori hakeutua itse, perheenjäsenen avustuksella, tai laajan yhteistyöverkoston kautta, johon kuuluvat esimerkiksi oppilashuolto, lastensuojelu sekä perheneuvola. (Nuorisoasema 2017.)

Idea opinnäytetyön aiheeseen syntyi keskustelemalla Nuorisoaseman työntekijöiden kanssa heidän näkemyksistään mahdollisista tarpeista. Nuorisoaseman puolelta nousi toive päihteisiin liittyvästä opinnäytetyöstä ja minua kiinnosti kerätä aineistoa nimenomaan nuorilta, asiakailta itseltään. Opinnäytetyön lopulliseksi tavoitteeksi muotoutui kerätä nuorten kokemuksia ehkäisevästä päihdetyöstä Hyvinkään Nuorisoasemalla, sekä etsiä mahdollisia kehitysideoita työntekijöille.

Alkoholin, joka on Suomessa eniten käytetty päihde, liikkäyttö on Suomessa merkittävä terveyteen ja yleiseen hyvinvointiin haitallisesti vaikuttava tekijä. Liiallisesti alkoholia käyttäviä henkilöitä voidaan arvioida olevan Suomessa 500 000-600 000. Alkoholin liikkäytön katso- taankin olevan yksi merkittävimmistä terveysuhista Suomessa. (Bäckmand ym. 2009, 12-14.) Ehkäisevä päihdetyö onkin keino vähentää ja ennaltaehkäistä päihteistä aiheutuvia haittoja. Työn keskeisiksi tavoitteiksi määritellään päihteiden kysynnän, saatavuuden, tarjonnan, ja päihdehaittojen vähentäminen, sekä edistää kansalaisten turvallisuutta, terveyttä ja hyvinvointia. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2017.)

Laki ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä (523/2015) tuli voimaan 1.12.2015, samalla kumoten aiemman raittiustyölain. Lain keskeisinä tavoitteina on turvata ja varmistaa ehkäisevän päihdetyön edellytykset koko maassa, edistää terveyden- ja hyvinvoinnin tasa-arvoa, sekä tukea kuntia kehittämään ja järjestämään ehkäisevää päihdetyötä. Ehkäisevää päihdetyötä Suomessa johtaa Sosiaali- ja terveysministeriö ja Terveyden- ja hyvinvoinninlaitos puolestaan vastaa työn kehittämisestä ja ohjaamisesta yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa.

2.1 Päihteet yhteiskunnallisena haasteena

Suomessa, kuten muuallakin länsimaissa alkoholi on selkeä valtapäihde. Se on sosiaalisesti hyväksytty ja laillinen päihde, joka on enemmistölle kansalaisista tuttu. Suomalaisista naisista vain yhdeksän prosenttia ja miehistä kuusi prosenttia ovat täysraittiita ja näistäkin luvuista osa on entisiä ongelmakäyttäjiä. Alkoholinkäyttöä usein vähätellään, eikä sitä yleisesti pidetä yhtä pahana ja vaarallisena asiana kuin esimerkiksi huumeiden käyttöä. Alkoholiongelma kehittyy tavallisesti hitaasti, jopa vuosien kuluessa. Suomi kuuluu ambivalenttisiin alkoholimaihin, eli niin sanottuihin kaksijakoisiin kulttuureihin, joissa esiintyy rinnakkain sekä juopumusta ihannoivia että jyrkästi torjuvia asenteita. Alkoholi- ja huumeepolitiikalla pyritään vaikuttamaan haittoihin rajaamalla esimerkiksi kulutusta, mikä ei kuitenkaan yksin riitä ongelmien ratkaisemiseksi. (Bäckmand ym. 2009, 12-14.)

Alkoholin liikkakäyttö on yksi merkittävimmistä terveytemme haitallisesti vaikuttavista tekijöistä. Liiallisesti alkoholia käyttävillä henkilöillä kuoleman vaara on kaksin- tai kolminkertainen muuhun väestöön verrattuna, ja alkoholin tiedetään liittyvän yli 60 erilaiseen terveysongelmaan. Suomalaisilla työikäisillä henkilöillä alkoholimyrkytys tai alkoholin aiheuttama sairaus on yleisin kuolinsyy niin naisilla kuin miehillä. Lisäksi tapaturmiin kuolleista noin 40 prosenttia oli alkoholin vaikutuksen alaisena ja itsemurhan tehneistä noin 30 prosenttia. (Bäckmand ym. 2009, 11.)

Keskeisin yksilön terveyteen vaikuttava alkoholin aiheuttama sairaus on alkoholiriippuvuus. Riippuvuuden kehittymisen myötä alkoholi usein aiheuttaa merkittävää terveyden heikkenemistä. Alkoholi aiheuttaa kuitenkin terveyshaittoja jo ennen kuin varsinainen riippuvuus on kehittynyt, ja tällaiseen riski- ja haitalliseen käyttöön tulisi puuttua ajoissa varsinaisen alkoholiriippuvuuden ehkäisemiseksi. (Bäckmand ym. 2009, 11.)

Viimeisten vuosikymmenten aikana alkoholin käyttö Suomessa on lisääntynyt. 1960-luvun alkuvuosiin verrattuna alkoholin kulutus asukasta kohden on jopa nelinkertaistunut. Alkoholin kulutuksen lisääntyminen on jatkunut myös viime vuosina, ja alkoholia käytetään esimerkiksi 10 prosenttia enemmän kuin vielä vuonna 2004. Tuolloin alkoholijuomien verotusta alennettiin ja uusista EU-maista sai vapaasti tuoda alkoholia. Suomalaisista aikuisista yli 90 prosenttia käyttää alkoholia, ja valtaosalle juominen ei aiheuta merkittävää riskiä tai haittoja. Kuitenkin liiallisesti alkoholia käyttäviä henkilöitä voidaan arvioida olevan Suomessa 500 000-600 000. Alkoholin liikkakäytön katsotaankin olevan yksi merkittävimmistä terveysuhista Suomessa. (Bäckmand ym. 2009, 11-14.)

Erilaisten huumausaineiden käyttö yleisty Suomessa runsaasti 1990 -luvun loppupuolella. Vuonna 2006 toteutetun väestökyselyn mukaan 15-69-vuotiaista suomalaisista 13 prosenttia oli joskus kokeillut tai käyttänyt kannabista. Suomalaisista kaikkiaan siis noin 400 000 on jos-

kus elämässään kokeillut kannabista. Alkoholista poiketen humausaineiden käyttö painottuu selkeästi nuorempiin ikäryhmiin, mutta tässäkin ikäryhmässä käyttö on vähentynyt. 15-55-vuotiaiden opiaattien ja amfetamiinin ongelmakäyttäjien osuudeksi koko maan osalta arvioitiin olevan 0,6-0,7 prosenttia, joka henkilömääränä käsittää noin 14 500-19 000 käyttäjää. Arvioitaessa huumeiden käytön muutoksia ja yleisyyttä, on tärkeää tutkimusten lisäksi hyödyntää eri alojen työntekijöiden osaamista ja havaintoja. Esimerkiksi nuorisotyöntekijät voivat havaita muutoksia nuorten käytöksessä, apteekkari voi havaita muutoksia neulojen ja ruiskuhenkilöiden kysynnässä ja päihdepalveluissa työskentelevät voivat kuulla muutoksista päihdeongelmallisilta asiakkailta suoraan. (Bäckmand ym. 2009, 22-23.)

Päihteiden käytöllä on vahvoja psykologisia ja sosiokulttuurisia merkityksiä, ja niiden käyttö usein liittyykin nimenomaan sosiaaliseen kanssakäymiseen. Käytön perustelut liittyvät usein myönteiseen juhlistamiseen, yhdessäoloon, hauskanpitoon, tai yleisesti ihmissuhteisiin. Käytön lähtökohdat ovat siis usein käyttäjälle positiivisia tai ainakin mielekkäitä, mikä on tärkeää muistaa muutokseen pyrittäessä. Ihmiset eivät käytä päihteitä saadakseen niistä erilaisia haittoja, mutta on huomioitava, että pitkässä ja runsaassa käytössä haittoja syntyy lähes aina. (Lappalainen-Lehto, Romu & Taskinen 2007, 31.)

Yksilön sosiaalinen toimintakyky tarkoittaa henkilön arkielämän taitoja ja kykyä toimia yhteiskunnassa eli suhteessa muihin ihmisiin. Tämä kyky koostuu monista osa-alueista, esimerkiksi asumisesta, opiskelusta, työstä, raha-asioiden hoidosta, ihmissuhteista, terveyden hoidosta, tulevaisuuden suunnittelusta sekä päihteiden käytöstä. Nämä eri teemat muodostavat kokonaisuuden, josta voidaan käyttää ilmausta elämänhallinta. Syrjäytyminen liittyy vahvasti sosiaaliseen toimintakykyyn: yksilö on joko syrjäytynyt tai syrjäytetty jostakin elämänhallinnan osa-alueesta, kuten perhe-elämästä, opiskelusta tai työskentelystä. Syrjäytymiskehityksessä päihteiden käytön osuus on keskeinen. Päihdeongelmat kaventavat yksilön elämää ja päihteet saavat elämästä keskeisen roolin. Tämä käynnistynyt syrjäytymiskierre voi myöhemmin pahentua rikollisuuteen, velkaantumiseen, tai asunnottomuuteen, joista paluu on yhä vaikeampaa. Syrjäytymisen ehkäisemiseksi on tärkeää lisätä nuorten tietoutta päihteistä ja tässä kohtaa ehkäisevällä päihdetyöllä on merkittävä rooli. (Lappalainen-Lehto, Romu & Taskinen 2007, 29.)

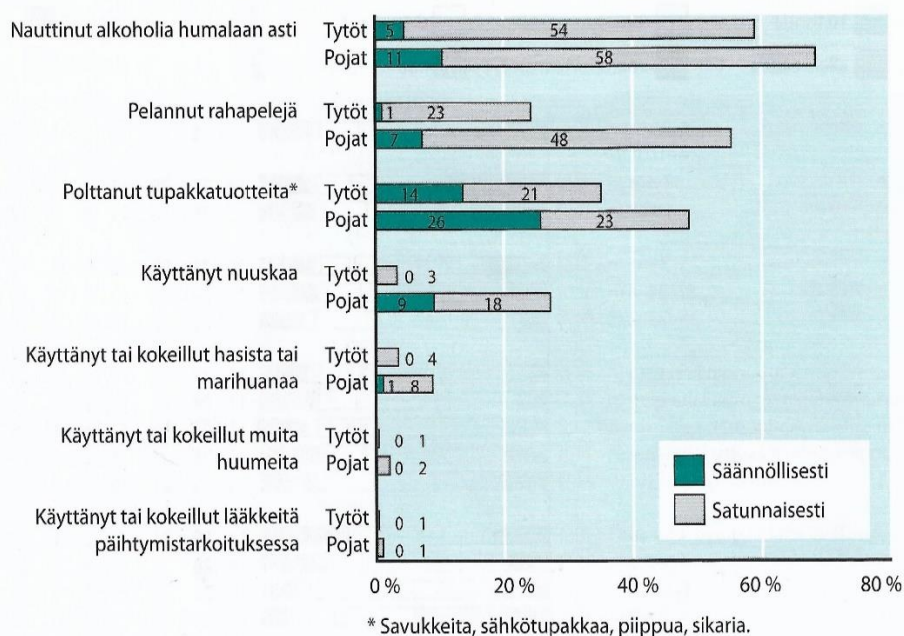
2.2 Nuorisobarometri nuorten arjenhallinnasta

Valtion nuorisoneuvosto yhteistyössä nuorisotutkimusverkoston kanssa julkaisee joka vuosi Nuorisobarometrin, joka mittaa suomalaisten 15-29 -vuotiaiden asenteita ja arvoja. Nuorisobarometrin teemat vaihtuvat vuosittain seuraten ajankohtaisia asioita, mutta jotkin tutkimuskysymykset toistuvat vuosittain. Tämä toistuvuus mahdollistaa myös pidemmän aikavälin

asennemuutosten seurannan. (Myllyniemi 2016, 5.) Tässä kappaleessa keskityn vuoden 2015 Nuorisobarometriin, sillä siinä teemana on nuorten arjenhallinta. Keskeistä arjenhallinnassa on talousosaaminen, sosiaaliset taidot, elämäntavat, tulevaisuuden suunnitelmat, sekä ajanhallinta.

2000-luvulla trendi tupakoinnissa ja humalajuomisessa on ollut enimmäkseen laskeva. Vuosien 2002 ja 2012 kyselyissä satunnaisen ja säännöllisen humalajuomisen määrät olivat vielä suunnilleen samoja. Vuodesta 2012 humalajuominen puolestaan on vähentynyt melko nopeasti, sillä vielä vuonna 2012 humalaan ainakin satunnaisesti itsensä joi 72 prosenttia vastaajajoukosta, kun vuonna 2015 vastaava luku oli laskenut jo 64 prosenttiin. Sukupuolittain tarkastellessa nuoret naiset kuluttavat alkoholia edelleen vähemmän kuin saman ikäiset pojat, mutta tämä ero on viime vuosina tasoittunut muutamilla prosenttiyksiköillä, johtuen poikien kasvavasta raittiudesta. Nuorisobarometrissä selvitettiin myös koulumenestyksen ja alkoholin käytön yhteyttä, ja selvimmäksi eroksi muodostui ammattikoululaisten lukiolaisia säännöllisempi juominen. (Myllyniemi 2016, 38-40.)

KUVIO 12. ”OLETKO VIIMEKSI KULUNEIDEN 6 KUUKAUDEN AIKANA TEHNYT JOTAKIN SEURAAVISTA?” (%)

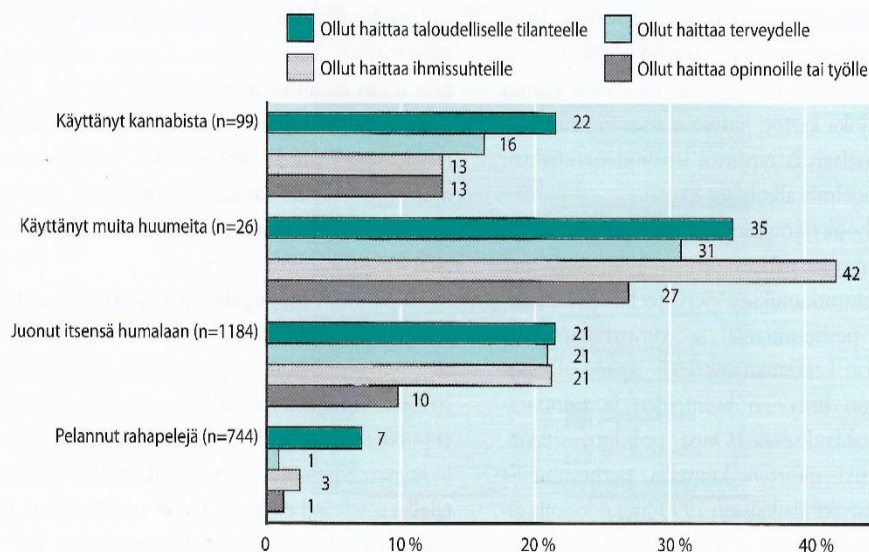
Kuvio 1: Selvitys nuorten käyttökokeiluista (Myllyniemi 2016, 40)

Nuorisobarometrissä selvitettiin myös millaisia haittoja eri päihteet tai rahapelaaminen ovat aiheuttaneet nuorille. Vastauksista käy ilmi, että eniten haittoja koetaan muiden huumeiden kuin kannabiksen käytöstä. Keskimääräisesti nuoret kokivat myös alkoholin humalajuomisen

aiheuttavan suurempia haittoja kuin kannabiksen käytön. Poikkeuksena muista päihteistä tai rahapelaamisesta, alkoholin humalajuomisen kielteiset seuraukset jakautuivat tasaisesti eri elämäntilanteille. Se vaikutti nuorten taloudelliseen tilanteeseen sekä ihmissuhteisiin ja aiheuttaen haittaa terveydelle sekä opinnoille tai työlle. Tuloksista on nähtävissä, että päihteiden säännöllisellä käytöllä on vahva yhteys nuoren vähäiseen tyytyväisyyteen omaan elämäänsä ja lähes kaikkiin elämän eri osa-alueisiin. (Myllyniemi 2016, 44.)

Yleisesti voidaan todeta, että haitalliset elämäntavat kasautuvat vahvasti samoille nuorille. Alueellisesti päihteiden käyttö on painottunut isojen kaupunkien keskustoihin ja lähioihin. On tärkeää kuitenkin muistaa, että erityyppisillä alueilla päihteiden käytön yleisyys jakautuu eri tavoin. Maaseudulla esimerkiksi nuorten tupakointi on yleisempää kuin kaupungeissa, kun taas vastaavasti alkoholin ja huumeiden käyttö on yleisempää isoissa kaupungeissa. Eri päihteiden käytöllä on selvästi yhteys keskenään, sillä lähes kaikki kannabista kokeilleet ovat myös juoneet itsensä humalaan ja kovia huumeita käyttäneet ovat myös käyttäneet lisäksi kannabista. (Myllyniemi 2016, 44-46.)

KUVIO 14. KOETUT HAITAT ERI ELÄMÄNALUEILLE SEN MUKAAN, MITÄ "PAHEITA" HARJOITTANUT VIIMEISTEN 6 KK:N AIKANA (%)

Kuvio 2: Nuorten kokemat haitat (Myllyniemi 2016, 44)

3 Ehkäisevä päihdetyö

3.1 Päihdetyön määritelmiä

Ehkäisevä päihdetyö on historiansa aikana muuttunut yleisestä valistavasta raittiustyöstä paikalliseksi monialaiseksi verkostotyöksi. Ehkäisevää päihdetyötä on tehty Suomessa jo 1870-luvulla syntyneestä raittiusliikkeestä alkaen. 1980-luvulta alkaen päihdetyö on jaoteltu ehkäisevään ja korjaavaan päihdetyöhön. Ehkäisevä päihdetyö kohdennettiin ensisijaisesti lapsiin ja nuoriin, ja sen tarkoituksena oli puuttua päihdeongelmiin mahdollisimman varhain. (Lappalainen-Lehto, Romu & Taskinen 2007, 145.)

Petri Kylmäsen (2005, 9) mukaan ehkäisevä päihdetyö mielletään usein lähinnä päihdevalistukseksi, vaikka se todellisuudessa on käsitteenä varsin monitasoinen. Ehkäisevä päihdetyö on toimintaa, jolla vähennetään ja ehkäistään päihteiden käyttöä vaikuttamalla päihteiden hintaan, saatavuuteen, ja päihteitä koskeviin asenteisiin ja tietoihin. Ehkäisevä päihdetyö pyrkii myös vaikuttamaan päihteiden käyttötapoihin sekä päihteiden ongelmakäyttöä synnyttäviin olosuhteisiin ja sitä tukevaan kulttuuriin.

Päihdetyö jakaantuu ehkäisevään sekä korjaavan työhön. Näiden yhteiseksi rajapinnaksi syntyy riskiehkäisyn alue, jossa toiminnan lähtökohtana on riskin tunnistaminen. Yleinen ehkäisy puolestaan on suunnattu laajemmalle kohderyhmälle. Ehkäisevän päihdetyön menetelmien yhteisenä tavoitteena voidaan pitää päihteiden käytöltä sekä päihdeongelmilta suojaavien tekijöiden vahvistamista ja vastaavasti niille altistavien riskitekijöiden vähentämistä. Tällaisia tekijöitä voidaan tarkastella niin yhteiskunnallisella kuin yksilön tasolla. Yhteiskunnallisena riskitekijänä voitaisiin mainita esimerkiksi huono-osaisuus, kun taas suojaavana tekijänä lähisuhteissa esimerkiksi perhesuhteiden läheisyys. Päihteiden kokeilun ja käytön varhainen aloittaminen ovat puolestaan yksilötason riskitekijöitä. (Soikkeli & Warsell 2013, 18.)

Nuoret ovat ehkäisevän päihdetyön merkittävä kohderyhmä. Jokaisen nuoren elämään kuuluu samanaikaisesti sekä suojaavia tekijöitä että riskitekijöitä. Ennaltaehkäisyn kannalta tärkeä näkökulma nuorten kanssa työskennellessä on sosiaalinen vahvistaminen. Sen avulla vahvistetaan kodin kasvatustyön rinnalla nuoren sosiaalisia ja ryhmässä toimimisen taitoja ja lisäävät päihdeilmion ymmärrystä ja tuntemusta. (Soikkeli & Warsell 2013, 18.)

3.2 Nuorisoasemien ehkäisevä päihdetyö

A-klinikkasäätiö laati huumausainekomitean mietintöön liitetyn ehdotuksen huumausaineiden väärinkäyttäjien avohuollosta helmikuussa 1969. Sosiaalihuollon pyynnöstä samanaikaisesti säätiössä valmisteltiin uutta viisivuotissuunnitelmaa, johon sisällytettiin viiden nuorisoaseman

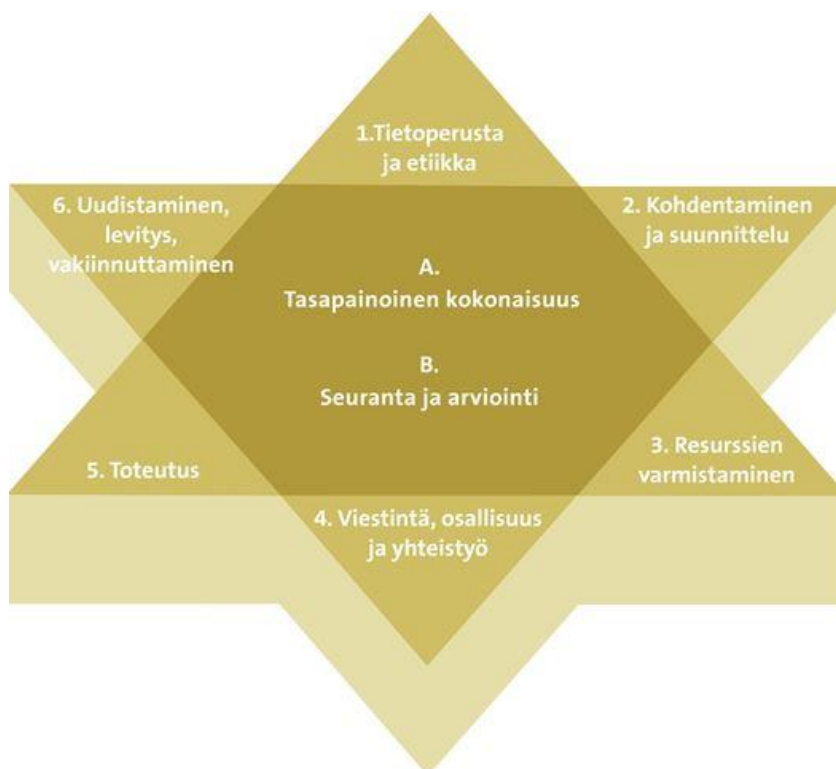
perustaminen jo seuraavan vuoden aikana. Huumausainekomitea tuki A-klinikkasäätiön tavoitteita ja jätti Sosiaalihuoltolain esityksen säätiön ehdotuksen toteuttamisesta. Sosiaalihuoltolain otti asiaan hyväksyvän kannan, ja näin ollen nuorisotasematoiminta aloitettiin suunnitelmien mukaisesti jo vuoden 1970 alussa viidellä paikkakunnalla. (Ahonen 2005, 185-187.)

Nykyisin nuorisolle tarkoitettujen päihdepalveluiden ikäraajat vaihtelevat paikkakunnittain, mutta yleisesti ne on suunnattu alle 25-vuotialle. Nuorten palveluissa työotteena on laaja-alainen ennaltaehkäisy, sekä pyrkimys matalan kynnyksen toimintaan ja varhaiseen puuttumiseen. Alle 18-vuotiaiden vanhemmat pyritään saamaan mukaan työskentelyyn tilanteen niin salliessa. Nuorisolle tarkoitettavat avopalvelupaikat auttavat myös laajemmin kuin vain päihde-, peli-, internet-, tai muissa riippuvuuksissa. Ne pyrkivät tarjoamaan palveluita nuorille myös kouluun, ihmissuhteisiin, perheeseen tai muihin nuorisuusiän haasteisiin liittyvissä pulmissa. (Lappalainen-Lehto, Romu & Taskinen 2007, 135.)

3.3 Ehkäisevän päihdetyön laatutähti

Tässä kappaleessa kuvaan Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksella valmistellun ehkäisevän päihdetyön laatutähti -työkalun. Laatutähti on visuaalinen apuväline laadukkaasti suunnitellun, toteutuksen sekä arviointiin. Laatutähti esiteltiin ensimmäisen kerran Stakesin vuonna 2006 julkaisussa ehkäisevän päihdetyön laatukriteereistä (Stakes 2006). Samana vuonna julkaistiin myös käsikirja Laatutähteä tavoittelemassa (Jokinen 2006), joka opasti laatukriteerien käyttöön. Itse käytän lähteenä käsikirjan päivitettyä versiota Laatutähteä kiertämässä (Soikkeli & Warsell 2013).

Laatutähti kuvaa laadukasta ehkäisevää päihdetyötä, joka koostuu kahdeksasta eri tehtävästä. Tähtien keskelle on sijoitettu kaksi keskeistä teemaa, joita on pidettävä silmällä työskentelyssä jatkuvasti, aina ensimmäisistä suunnitteluvaiheista lähtien. Tähtien sakarat ovat suunniteltu myötäpäivään kiertäessä helpottamaan suunnittelua ja johdonmukaista etenemistä vaihe vaiheelta, mutta niitä voidaan soveltaa myös mieleisessään järjestyksessä.

Kuvio 3: Laatutähti (Soikkeli & Warsell 2013, 10)

3.3.1 Laatutähden ydin

Laatutähden ytimen muodostaa tasapainoinen kokonaisuus sekä seuranta ja arviointi. Jokaisella työntekijällä on omat ennakkokäsitykset päihteiden aiheuttamista haitoista sekä niiden käytöstä. Ymmärrys näistä asioista täsmentyy ja muuttuu jatkuvasti kokemuksen kasvaessa ja tiedon lisääntyessä. Työntekijöiden ennakkokäsitykset ovat siis jatkuvasti eräänlaisessa testissä. Laatutähdessä tasapainoista kokonaisuutta voisi kuvata siten, että kaikki sakarat, eli laadun osatekijät muodostavat yhtäaikaisesti johdonmukaisen ja toteuttamiskelpoisen kokonaisuuden. Laadukkaassa ehkäisevässä päihdetyössä työn kuluessa syntyvää uutta tietoa ja ymmärrystä voidaan hyödyntää työskentelyssä. (Soikkeli & Warsell 2013, 12.)

Seuranta ja arviointi ovat merkityksellisissä rooleissa puhuttaessa työn toimivuudesta. Työtä tulisi arvioida koko työskentelyn ajan, eikä vain lopussa. Ennalta on tärkeää määritellä, millaista seurantaan tarvitaan ja miten työtä konkreettisesti tullaan arvioimaan. Työn etenemistä tulisi arvioida säännöllisesti jo työn ohella keräämällä riittävästi aineistoa dokumentointia varten. Työn seurantaan ja arviointiin on tärkeää varata riittävästi aikaa jo työn suunnittelu- vaiheessa. (Soikkeli & Warsell 2013, 13.)

Toiminnon päätyttyä laaditaan joko tulosarviointi tai prosessiarviointi, tai yhdistetään näitä molempia arviointimenetelmiä. Loppuarviointi toteutetaan alkuperäisen arviointisuunnitel-

man mukaan ja siinä huomioidaan toiminnan aikana kerätyt arviointeja varten dokumentoidut tiedot. Tulosarvioinnissa keskeistä on selvittää suunnitteluvaiheessa laadittujen periaatteiden avulla, ovatko toivotut tulokset toteutuneet. Riippuen hankkeen laajuudesta ja käytettävissä olevista voimavaroista, selvitetään tilastollisesti hankkeen kustannustehokkuus sekä vaikuttavuus. Keskeisinä tekijöinä on myös pohtia millaiset tekijät ovat joko hidastaneet tai edistäneet tulostavoitteiden saavuttamista. (Soikkeli & Warsell 2013, 13.)

Prosessiarvioinnissa puolestaan dokumentoidaan mitä on tapahtunut hanketta toteutettaessa. Tällaisen arvioinnin avulla voidaan selvittää työn hyödyllisyyttä ja laatua, esimerkiksi ilmaisemalla kuinka suuren osan alkuperäisestä kohderyhmästä työ on saavuttanut. Prosessiarvioinnin avulla voidaan myös selvittää kohderyhmän osallistumista sekä suhtautumista tehtävään työhön. Prosessiarvioinnista saatuja tuloksia voidaan käyttää lisäämään ymmärrystä tulosarvioinnista saaduista tuloksista ja kehittää työskentelymenetelmiä edelleen. (Soikkeli & Warsell 2013, 13.)

3.3.2 Laatutähden sakaroiden esittely

Laatutähden sakaroiden kulkeminen myötäpäivään auttaa johdonmukaiseen suunnittelutyöhön, mutta niitä voidaan työstää myös mieleisessä järjestyksessä. Tässä kappaleessa esittelen sakarat alkuperäisen järjestyksen mukaisesti, seuraten laatutähteä myötäpäivään. Laatutähti sisältää kaikkiaan kuusi sakaraa, jotka ovat 1. tietoperusta ja etiikka, 2. kohdentaminen ja suunnittelu, 3. resurssien varmistaminen, 4. viestintä, osallisuus ja yhteistyö, 5. toteutus, sekä 6. uudistaminen, levitys, ja vakiinnuttaminen.

Tietoperustaa voidaan pitää kaiken asiantuntijatyön lähtökohtana. Ehkäisevässä päihdetyössä tietoperusta muodostuu riittävän laajasta terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen tuntemuksesta sekä päihdetyön ja siihen liittyvien alueiden erityistuntemuksesta. Eri työmenetelmien ja totutustapojen vaikuttavuus kuuluvat myös työntekijän tietoperustaan. Tietoperusta ei kuitenkaan perustu ainoastaan tutkitusta tiedosta, vaan se karttuu jatkuvasti myös käytännön työn kokemuksista. Vertaistuki vastaavaa työtä tekevien kanssa on tärkeää sekä säännöllinen arviointi oman työnsä vaikuttavuudesta ja perusteista. (Soikkeli & Warsell 2013, 17.)

Ehkäisevän päihdetyön tietoperusta koostuu monista tiedoista. Mainittakoon näistä esimerkiksi päihdetietous, niiden käyttöön ja haittoihin liittyvät teemat, kohderyhmän elinolot sekä kulttuuri, lainsäädännöt, päihderiskeiltä suovaajat ja niille altistavat tekijät, erilaiset päihdehaittojen vähentämisen menetelmät, sekä erilaiset valtakunnalliset sekä paikalliset strategiat. (Soikkeli & Warsell 2013, 17.)

Ehkäisevän päihdetyön etiikka sisältää monia teemoja, jotka on osattava ottaa huomioon niin suunnittelu kuin työskentelyvaiheissa. Seuraavaksi esittelen muutamia keskeisiä esimerkkejä ehkäisevän päihdetyön etiikasta. Ehkäisevää päihdetyötä tehdään monenlaisissa paikoissa ja riippuukin paljon työn luonteesta, millaiset eettiset näkökulmat korostuvat juuri kyseisessä paikassa. Tärkeimpänä yleisenä periaatteena voidaan pitää vahingoittamattomuutta, työstä ei saa koitua kohdehenkilölle vahinkoa tai muuta haittaa. Asiakasryhmää on kohdeltava kunnioittavasti, ja heidän perus- ja ihmisoikeuksiaan tulee kunnioittaa työskentelyssä. Asiakkaiden mielipiteenvapautta tulee osata kunnioittaa, eikä heitä voi vaativia mukautumaan työntekijän omiin arvoihin. Omaan opinnäytetyöhöni jonka tarkoituksena on kerätä nuorilta itseltään kokemuksia sekä kehitysideoita sopii hyvin seuraava eettinen näkökulma, jonka mukaan kohderyhmän on voitava vaikuttaa hankkeen suunnitteluun sekä toteutukseen. (Soikkeli & Warsell 2013, 19.)

Työn kohdentamisessa on tärkeää aluksi pohtia sitä, ollaanko työtä suuntaamassa oikeisiin tarpeisiin ja kohderyhmille. Esimerkiksi nuorten parissa työskennellessä ennaltaehkäisevä työ on tärkeää, vaikei nuorilla vielä olisi päihdeongelmia. Kunnissa ehkäisevä työ onnistuu parhaiten, kun resurssit on osattu kohdentaa oikeisiin paikkoihin ja oikeille toimijoille. Näin ollen työ perustuu mahdollisimman tehokkaaseen resurssien hyödyntämiseen. Ehkäisevän päihdetyön tuloksia tulisi tarkastella kuntalaisten eikä toimijoiden näkökulmasta. (Soikkeli & Warsell 2013, 21-22.) Tässä opinnäytetyössäni halusinkin selvittää nimenomaan nuorten kokemuksia ehkäisevästä päihdetyöstä Nuorisosoasemalla sekä etsiä mahdollisia kehityskohteita, joita työryhmä voi jatkossa hyödyntää työskentelyssään ja työn suunnittelussa.

Resurssien varmistamisessa keskeisenä on tavoitteiden alustavan asettelun ja työn tarpeellisuuden arvioinnin jälkeen osoitettava, voidaanko tavoitteet saavuttaa käytettävissä olevilla voimavaroilla, ja miten tämä käytännössä toteutetaan. Henkilöstön tiedot ja taidot, työskentely sekä asenteet ovat ehkäisevän päihdetyön keskeisiä tekijöitä. Ihannetilanteessa henkilöstöllä olisi jo kaikki tarvittavat valmiudet, mutta usein todellisuudessa on varattava aikaa ja rahaa esimerkiksi erilaisiin täydennyskoulutuksiin. Henkilöstö tarvitsee myös säännöllistä työnohjausta ja henkistä tukea, mitkä tulisivatkin ottaa huomioon jo resurssien suunnittelu- vaiheessa. (Soikkeli & Warsell 2013, 28-29.)

Viestinnän, osallisuuden ja yhteistyön tavoitteena on luoda hyvää ja laadukasta ehkäisevää päihdetyötä, joka on varsin monialaista verkostotyötä. Toimivan yhteistyön kehittämisessä on varattava voimavaroja ja aikaa tiedottamiseen ja luottamuksen rakentamiseen eri toimijoiden välillä. Yhteistyön avulla voidaan usein saavuttaa parempia tuloksia kuin yksin ja samalla välttää päällekkäisyyksiä työskentelyssä. Tämä edellyttää muiden toimijoiden työn tuntemista, ymmärtämistä ja arvostamista. Hyvin monella nuorten kanssa toimivalla taholla on erilaista kokemusta päihteidenhaittojen ehkäisystä, hoidosta ja kuntoutuksesta sekä laajemmin ter-

veyden ja hyvinvoinnin edistämisestä. Tärkeää ehkäisevässä päihdetyössä onkin osata hyödyntää jokaisen toimijan osaamista ja asiantuntevuutta tehokkaasti. (Soikkeli & Warsell 2013, 30-31.)

Toteutusvaiheessa työsuunnitelmaa aletaan panna täytäntöön käytännön työskentelyssä. Toteutuksessa on otettava huomioon kaksi tärkeää seikkaa. Työsuunnitelmaa ja valittuja menetelmiä on noudatettava, jotta voidaan olla varmoja työn vaikuttavuudesta. Toisaalta on tärkeää myös seurata työn etenemistä ja toteutumista, ja oltava valmiudessa tekemään tarvittavia muutoksia, mikäli muutostarpeita työn edetessä ilmenee. Säännöllisellä tarkastelulla voidaan muodostaa käsitys, onko toiminta asiakasryhmälle mielekästä, toteutuuko toiminnan tavoitteet ja miten hyvin työsuunnitelmaa on noudatettu. (Soikkeli & Warsell 2013, 33.)

Tiedon levittäminen saaduista tuloksista ja kokemuksista voi auttaa työtä jatkumaan. Levityksen tarkoituksena on mahdollistaa myös muiden toimijoiden oppiminen saaduista kokemuksista ja tuloksista, mikä puolestaan mahdollistaa työn jatkumisen ja muille toimijoille voi syntyä uusia, samaa menetelmää hyödyntäviä hankkeita ja projekteja. Uudistamisessa keskeisenä piirteenä on työn kehittäminen saadun kokemustiedon avulla. Näin työn hyviä ominaisuuksia voidaan vahvistaa ja mahdollisiin muutostarpeisiin kiinnittää erityistä huomiota, ja pohtia miten työtä voisi tehostaa vielä entisestään. (Soikkeli & Warsell 2013, 34.)

4 Nuoren kohtaaminen

Asiakkaan kokemus kohtaamisen laadusta on vahvasti sidoksissa työntekijän ja asiakkaan välille rakentuvaan suhteeseen. Sosiaalityössä asiakkaan kokemus suhteesta työntekijän kanssa on erityisen merkityksellinen, sillä käsitellyt asiat ovat usein hyvin henkilökohtaisia ja tavoitteena on pyrkiä myönteiseen muutokseen. (Hänninen ym. 2016, 138.) Suomessa on säädetty laissa, miten asiakasta tulisi kohdella sosiaalihuollon eri palveluissa. Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (22.9.2000/812) määrää, että asiakkaita on kohdeltava tasavertaisesti sekä asiakkaan omat toivomukset on pyrittävä aina huomioimaan häntä koskevissa päätöksissä.

Jokaisen ihmisen persoonan kokonaisvaltainen kunnioitus on eettinen perusarvo ja perusta onnistuneelle kohtaamiselle (Mattila 2007, 49). Hyvä kohtaaminen edellyttää nöyryyttä ja rohkeutta. Arvostavan, hyvän ja vahvistavan kohtaamisen taustalla merkittävänä tekijänä on asenne, joka mahdollistaa hyvän kohtaamisen ymmärtämisen ja oppimisen. Nuorten arvostaminen ja kunnioittaminen ovat olennaisesti myös sitä, että pyritään lisäämään nuorten omanarvontuntua sekä itsearvostusta. Vahvistavaa, hyvää ja arvostavaa kohtaamista voi oppia, ensimmäistä askelta voisi kutsua oivallukseksi. Oivallus edellyttää työntekijältä pohtimista, tarkkaavaisuutta ja oppimista, mutta se sisältää myös syvää ymmärrystä, jossa yhdistyvät

niin viisaus kuin inhimillisuus. Tällaisesta oivalluksesta kehittyy uudenlainen asenne, joka vaikuttaa vähitellen kohtaamisissa yhä vahvemmin. (Mattila 2011, 16-17.)

Ylemmydentunto auttamistyössä luo näkymättömän esteen auttajan ja autettavan välille. On mahdotonta päästä luomaan toista tukevaa vuorovaikutusta ja kohtaamista, jos auttaja uskoo olevansa sellaisten seikkojen yläpuolella, jotka ovat asiakkaan elämässä todellisia kompastuskiviä. (Mattila 2007, 20-22.) Työntekijän ja asiakkaan välinen suhde on institutionaalinen suhde, joka tarkoittaa, että työntekijä ja asiakas kohtaavat toisensa nimenomaan asiakkaan ja työntekijän rooleissa. Tämä suhde luo tietyt raamit kohtaamiselle ja asettaa niin asiakkaalle kuin työntekijälle sekä oikeuksia että velvollisuuksia. (Hänninen ym. 2016, 138.)

Kohtaamisen onnistumista on paikallaan arvioida aina sen perusteella, miten se onnistuu haastavimmissa vuorovaikutustilanteissa. Asiakkaille, jotka pyrkivät joustavuuteen ja miellyttävyyteen, on helppo osoittaa arvostusta ja välittämistä. Todellisen haasteen työntekijälle luovat tilanteet, joissa osapuolena on esimerkiksi uhmakas ja hämmentynyt nuori. Haastavuutta työntekijälle luo myös tilanteet, joissa esiin nousee työntekijän oman elämän kipeitä asioita. (Mattila 2007, 22.)

4.1 Luottamus

Työntekijän ja asiakkaan välisellä suhteella ja erityisesti sen toimivuudella on merkittävä rooli toivottuihin tuloksiin pyrittäessä. Niin asiakkaat kuin myös työntekijät korostavat luottamukseen ja vastavuoroisuuteen perustuvan suhteen olevan yksi tärkeimmistä muutosprosessia edistävästä tekijöistä. Työntekijä ja asiakas voivat vuorovaikutustilanteissaan joko edistää toimivan ja luottamuksellisen suhteen syntymistä tai toisaalta myös viedä edellytyksiä luottamussuhteen rakentumiselle. (Hänninen ym. 2016, 144-146.)

Luottamus ja luotettavuus on kaiken inhimillisen vuorovaikutuksen tärkeä osa. Asiakassuhteissa ne ovat edellytyksinä hyvälle yhteistoiminnalle ja hoidolle. Luotettavuus perustuu monista perustekijöistä. Sosiaali- ja terveystyössä työntekijällä on vaitiolovelvollisuus, joka on tärkeä luotettavuuden osa-alue. Asiakkaan henkilöllisyyttä ei saa paljastaa, eikä hänen asioitaan saa puhua muille ihmisille. Luotettavuus on kuitenkin myös muuta kuin vaitiolovelvollisuudesta kiinni pitämistä. Luottamuksen syntyminen on monimutkainen tapahtuma. Luottamussuhteen syntymisen perustana on työntekijän luotettavuus. Myös asiakkaan elämäntarinalla ja siihen pohjautuvalla rohkeudella luottaa johonkuhun on merkittävä vaikutus. Vuorovaikutuksessa syntyvät erilaiset erimielisyydet ja yhteisymmärrykset vaikuttavat luottamuksen muodostumiseen ja säilymiseen. Luottamuksen säilyminen perustuu pitkälti ymmärretyksi tulemisen kokemukseen ja kunnioitukseen. Kun asiakas kokee tullessa ymmärretyksi, on hänen myös helppo luottaa työntekijään. (Mattila 2007, 24.)

Työntekijän on tärkeää hyväksyä ja ymmärtää se, että useasti asiakkaalla ei ole rohkeutta luottamiseen. Tämä luottamisen vaikeus perustuu henkilön elämäntarinaa, eikä sillä ole sinänsä mitään tekemistä työntekijän kanssa. Työntekijän ei ole syytä ajatella, että luottamisen puute olisi mielenosoitus tai loukkaus häntä tai hänen tekemäänsä työtä kohtaan. Rohkeus luottamiseen saattaa kasvaa ajan mittaan, jos työntekijä ei tee siitä kynnyskysymystä eikä ota sitä itseensä. Asiakkaaseen tulisi suhtautua kunnioittavasti, arvostaa hänen elämäntarinaansa, sekä antaa aikaa luottamussuhteen rakentamiselle. (Mattila 2007, 25.)

4.2 Puheeksi ottaminen

Päihteidenkäytön puheeksi ottaminen on yksinkertainen ja toimiva tapa ehkäistä päihdehaittoja. Keskustelun avaaminen koskien omaa päihteidenkäyttöä on haastavaa kenelle tahansa ja asiakastilanteissa vastuu päihteidenkäytön puheeksi ottamisesta tulisikin aina olla ammattilaisella. Puheeksi ottaminen mahdollistaisi kaikille asiakkaille yhtäläiset mahdollisuudet tulla kuulluksi ja vähentäisi mahdollista kysymiseen liittyvää jännitettä. Tällainen yhdenmukainen puheeksi ottamisen toimintakäytäntöjen kehittäminen edellyttää sekä työntekijöiden että johdon sitoutumista. (EHYT ry 2016.)

Kun työntekijän ja asiakkaan välinen vuorovaikutus toimii, on hankalaksikin koettujen asioiden puheeksi ottaminen helpompaa. Rauhallinen, ystävällinen, avoin ja kiinnostunut suhtautuminen helpottavat vuorovaikutuksen sujuvuutta ja luovat turvallisuutta asiakkaalle. Jotta päihteiden puheeksi ottaminen olisi luontevaa, edellytetään työntekijältä riittäviä perustietoja eri päihteistä, niiden käyttämisestä, vaikutuksista sekä kulttuurista päihteiden ympärillä. (Bäckmand ym. 2009, 25.)

5 Tutkimusongelma ja aineiston keruu

Tutkimusongelma muotoutui omien kiinnostuksen kohteiden sekä Nuorisoaseman toiveiden yhdistämisen kautta. Nuorisoasemalta tuli toive päihteisiin liittyvästä opinnäytetyöstä, ja minua kiinnosti puolestaan kuulla kokemuksia nimenomaan nuorilta itseltään. Näin opinnäytetyöni tutkimusongelmaksi muodostui nuorten kokemuksia ehkäisevästä päihdetyöstä Hyvinkään Nuorisoasemalla, sekä mahdollisten kehitysideoiden etsiminen työntekijöille. Esittelin tutkimussuunnitelmani helmikuussa 2018, jonka jälkeen tein suunnitelmaan vielä pieniä muutoksia. Alussa ideana oli kerätä tietoa koko Nuorisoaseman asiakasryhmältä, mutta myöhemmin vastaajaryhmäksi muotoutui tarkennetusti täysi-ikäiset asiakkaat. Maaliskuun lopussa lähetin tutkimuslupahakemuksen yhdessä suunnitelmani kanssa Hyvinkään kaupungin Sosiaali- ja

terveystoimeen. Hyväksytty päätös tutkimuslupahakemuselle tuli nopealla aikataululla jo huhtikuun alussa.

Aineistonkeruu menetelmänä käytin E-lomake -ohjelmaa. Ennen kyselylomakkeen lähettämistä nuorille esittelin kysymykset vielä Nuorisoaseman työntekijöille, ja yhdessä keskustellen muokkasimme kysymysmuotoilua vielä hieman. Lopulta Nuorisoaseman työntekijät lähettivät täysi-ikäisille asiakkaille linkin kyselyyn tekstiviestitse 9.4.2018. Näin toimimalla vastaajien anonymisuus säilyi aivan tutkimuksen alkuvaiheista asti, eikä minun tietoisuuteen tullut vastaajien yhteystietoja. Tekstiviestin alkuun valmistelin lyhyen esittelyn aiheesta, sekä korostin vielä vastaamisen vapaaehtoisuutta. Kyselylomakkeen alussa oli esitiedot tutkimuksen aiheesta, tarkoituksesta, sekä ohjeistusta vastaajille. Tutkimuksen kysymykset oli jaoteltu kahteen osioon, perustietoihin, sekä ehkäisevää päihdetyötä koskevaan osuuteen. Kyselyssä hyödynsin pääsääntöisesti valmiita vastausvaihtoehtoja, joissa vastaaja sai valita itselleen parhaiten sopivan vaihtoehdon. Mukana lomakkeella oli myös avoimia kysymyksiä sellaisissa tapauksissa, joissa koin sen antavan vapaamman tavan vastata kysyttävään asiaan. Vastausaika kyselyyn päättyi 20.04.2018, ja näin ollen koko yhteenlaskettu vastausaika oli 12 vuorokautta.

E-lomake valikoitui aineistonkeruumenetelmäksi sen hyvän sopivuuden kannalta vastaajaryhmää ajatellen ja ajattelin sillä saatavan parhaiten kerättyä nuorten omakohtaisia kokemuksia. Lomakkeen avulla pystyin anonymisti keräämään vastaajilta tietoa, joista muuten olisi saatanut olla hankalaa tai epämiellyttävää keskustella. Vastausten saaminen on myös ollut helppoa ja tehokasta, ja internetpohjainen E-lomake on ollut vastaajaryhmälle vaivaton tapa vastata. Pyrin luomaan kysymyksistä selkeitä ja mahdollisimman yksinkertaisia, ja tätä kautta helpottamaan kyselyyn vastaamista.

6 Aineiston analyysi ja tulokset

Aineiston analyysin toteutin käyttämällä E-lomakkeen omaa raporttinäkymää sekä siirtämällä E-lomakekyselyn tulokset Exceliin ja tarkastelemalla tuloksia erilaisten taulukointien ja vertailujen avulla.

6.1 Kyselyyn vastanneet sekä päihteidenkäytön kokeilut ja käyttäminen

Kyselyyni vastasi yhteensä 16 nuorta, joista naisia oli 15 ja miehiä 1. Kysely lähetettiin Nuorisoaseman toimesta yhteensä 70 täysi-ikäiselle nuorelle, joten vastausprosentiksi muotoutui näin ollen noin 23. Nuorisoaseman täysi-ikäiset asiakkaat ovat iältään 18-22 vuotiaita, ja kyselyyn vastasi edustajia kaikista näistä ikäryhmistä. Eniten vastauksia saatiin 18 -vuotialta, joil-

ta vastauksia tuli 6 kappaletta, noin 38% kaikista vastauksista. Muutoin vastaukset jakautuivat eri ikäryhmien välille melko tasaisesti.

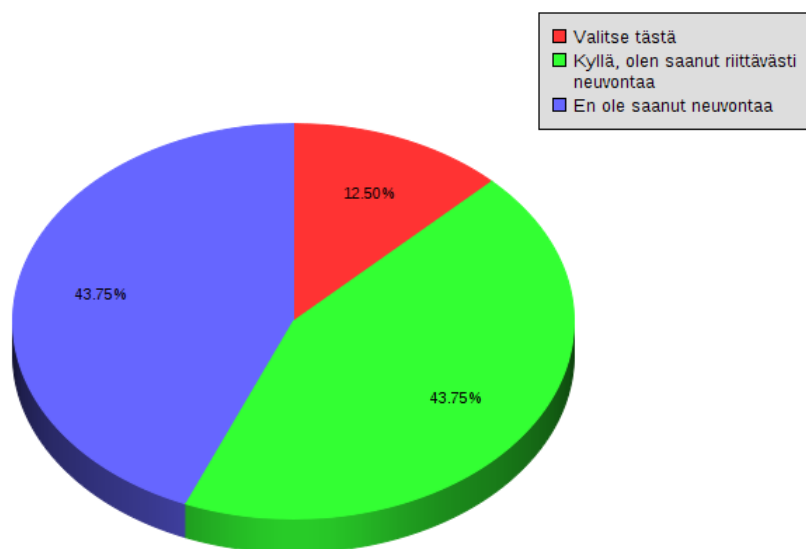
Lomakkeen alussa kysyttiin, onko vastaaja kokeillut tai käyttänyt säännöllisesti alkoholia, tupakkaa, huumeita tai muita kuin lääkärin hänelle määräämiä lääkkeitä. Lomakkeella oli mahdollista valita tarvittaessa useita vaihtoehtoja ja lisäksi oli myös vaihtoehto ei ole käyttänyt tai kokeillut mitään edellä mainittuja. Vastaajista alkoholia on kokeillut tai käyttää säännöllisesti 88 prosenttia, mikä teki siitä selvästi yleisimmän päihteen vastaajien keskuudessa. Tupakkaa vastaajista on kokeillut tai käyttää säännöllisesti 63 prosenttia, huumeita sekä muita kuin lääkärin määräämiä lääkkeitä kumpaakin 25 prosenttia. Vastauksista oli havainnoitavissa vahva yhteys alkoholin ja tupakan välillä, sillä peräti 71 prosenttia alkoholia kokeilleista tai säännöllisesti käyttäneistä oli kokeillut tai käyttänyt säännöllisemmin myös tupakkaa. Kaikkia neljää; alkoholia, tupakkaa, huumeita sekä lääkkeitä kokeilleita tai käyttäviä oli kaikista vastaajista 19 prosenttia.

6.2 Päihdeneuvonta

Kaikista vastaajista 44 prosenttia koki saaneensa Nuorisoasemalta riittävästi päihteisiin liittyvää neuvontaa. Neuvontaa Nuorisoasemalla ei ollut saanut 44 prosenttia vastaajista, mutta kukaan vastaajista ei toivonut lisää neuvontaa päihteisiin liittyen. Kuitenkin kysyttäessä tarkemmin millaista neuvontaa asiakkaat toivoisivat, esille nousivat toiveet tiedoista eri päihteistä (13 prosenttia vastaajista), päihdehoitopalveluista (6 prosenttia vastaajista), päihteen vaikutuksista (13 prosenttia vastaajista), sekä päihderiippuvuuksista (25 prosenttia vastaajista).

Oletko saanut päihteisiin liittyvää neuvontaa Nuorisoasemalla?

Vastausten suhteellinen jakauma

Lukumäärä: 16 kpl

Kuvio 4: Päihteisiin liittyvä neuvonta

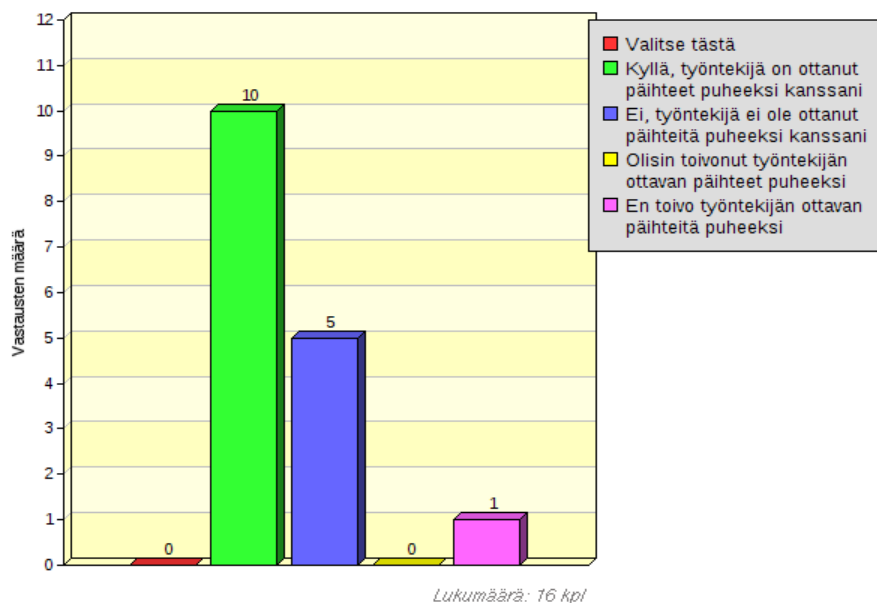
6.3 Puheeksi ottaminen

Asiakkaan kanssa on tärkeää ottaa puheeksi päihteiden käyttö, antaa neuvontaa ja tunnistaa riskikulutus jo ennen kuin haittoja esiintyy merkittävästi. Tulokset ovat selkeästi parempia mitä aiemmin riskikäyttö tunnistetaan ja siihen puututaan. (THL 2018.) Kyselyyni vastanneista 56 prosenttia koki päihteiden puheeksi ottamisen Nuorisoasemalla helpoksi ja 13 prosenttia koki puheeksi ottamisen puolestaan vaikeaksi. Kysymykseen vastausta ei tiennyt tai osannut antaa 25 prosenttia vastaajista.

Kysyttäessä onko työntekijä ottanut päihteet puheeksi, 63 prosenttia vastaajista vastasi myönteisesti ja 31 prosenttia puolestaan kielteisesti. Erityinen toive puheeksi ottamisesta ei tullut ilmi kenenkään vastaajan vastauksista. Vastaavasti 6 prosenttia vastaajista toivoi, ett-eivät työntekijät ottaisi päihteitä puheeksi hänen kanssaan ollenkaan.

Onko työntekijä ottanut päihteet puheeksi kanssasi?

Vastausten absoluuttinen jakauma

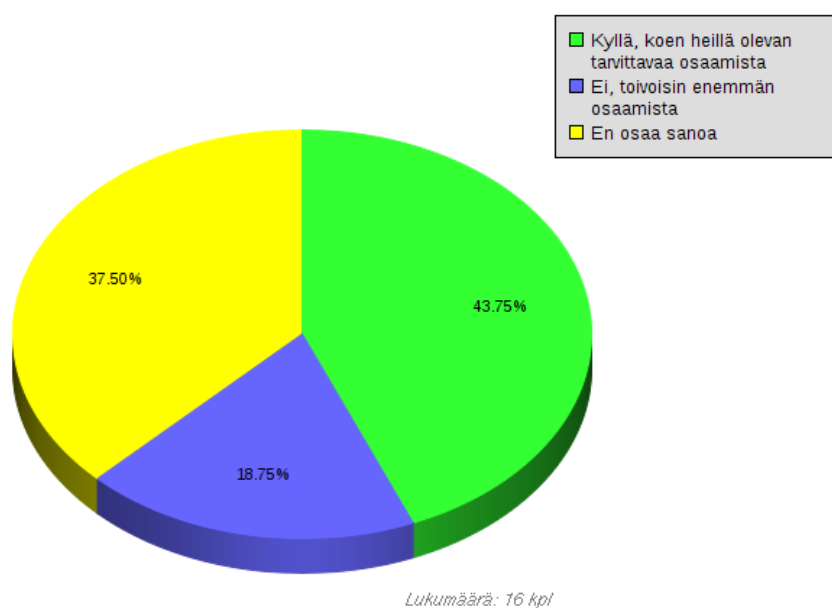
Kuvio 5: Päihteiden puheeksi ottaminen työntekijän aloitteesta

6.4 Kokemuksia työntekijöiden päihdeosaamisesta

Ehkäisevää päihdetyötä tekeviltä työntekijöiltä edellytetään riittäviä perustietoja päihteistä, niiden käytöstä ja vaikutuksista, sekä päihteisiin liittyvästä kulttuurista. Nämä ovat keskeisiä tekijöitä työn tehokkuuden ja onnistumisen kannalta. (Kylmänen 2005, 27.) Kysyttäessä nuorilta onko heidän mielestään henkilökunnalla riittävää osaamista päihteisiin liittyen, 44 prosenttia koki osaamisen riittäväksi, 19 prosentti vastaajista toivoi työntekijöiltä enemmän osaamista ja 38 prosenttia vastaajista ei osannut sanoa kantaansa kysymyksen.

Koetko työntekijöillä olevan riittävää osaamista päihteisiin liittyen?

Vastausten suhteellinen jakauma

Kuvio 6: Työntekijöiden päihdeosaaminen

Halusin selvittää tarkemmin millaista osaamista nuoret mahdollisesti toivoisivat, ja tähän yhteyteen tein myös ensimmäisen avokysymyksen. Kysymyksellä tiedustelin nimenomaan vastaajien toiveita työntekijöiden päihdeosaamisen suhteen. Avokysymykseen oli vastannut yhteensä 3 nuorta, eli 19 prosenttia kaikista vastaajista. Kahden vastaajan vastaukset koskivat toivetta päivitetystä tiedosta uusimmista suuntauksista, esimerkiksi muuntohuumeista ja muista ajankohtaisista päihteisiin liittyvistä teemoista. Yhden vastaajan toiveena oli työntekijältä vähemmän saarnaamista päihteisiin liittyen ja enemmän ymmärrystä mitä päihteet todellisuudessa ovat.

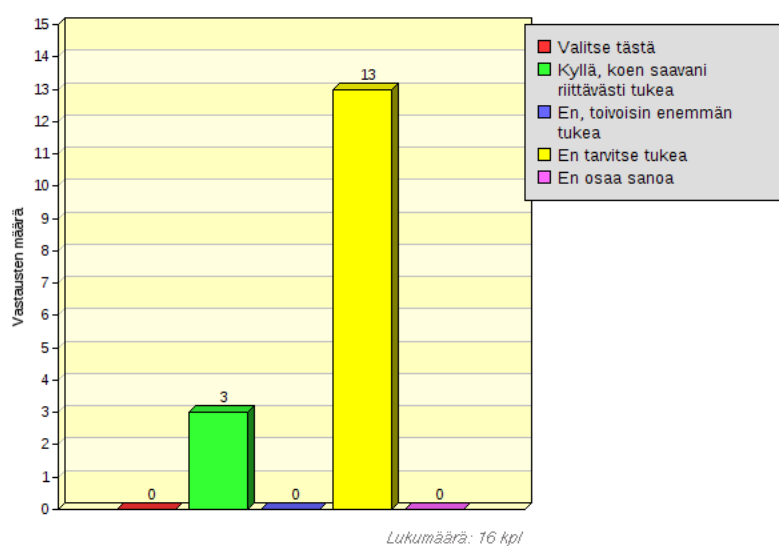
6.5 Päihdeongelma ja Nuorisoaseman tarjoama tuki

Tupakka ja alkoholi ovat nuorten eniten käyttämät päihteet ja niistä aiheutuvat lähes kaikki nuorten päihdeiden käyttöön liittyvät haasteet ja ongelmat. Päihteillä ja nuoren mielenterveydellä on suora yhteys. Mitä aiemmin nuori aloittaa päihdeiden käytön ja erilaiset kokeilut, sekä mitä runsaampaa käyttö on, sitä todennäköisemmin nuori kärsii myös mielenterveyden häiriöistä ja oirehtii psyykkisesti. (THL 2014.) Kyselyyn vastanneista yhteensä 16 nuoresta kukaan ei kokenut päihteitä ongelmakseen.

Kysyttäessä onko vastaaja saanut Nuorisoasemalta tarpeeksi tukea mahdolliseen päihteiden käyttöönsä liittyen, 81 prosenttia nuorista koki, ettei tarvitse tukea asian suhteen ja 19 prosenttia vastaajista kertoi saaneensa riittävästi tukea päihteiden käyttöönsä liittyen. Kukaan vastaajista ei toivonut saavansa lisää tukea asiassa. Selvitin vielä avokysymyksen avulla millaista tukea nuoret mahdollisesti toivovat lisää ja yhdessä vastauksessa nousi ilmi toive, että työntekijät ottaisivat päihteet useammin puheeksi yhdessä asiakkaan kanssa, koska vastaaja koki itse puheeksi ottamisen haastavaksi.

Koetko saavasi Nuorisoasemalta riittävästi tukea mahdolliseen päihteidenkäyttöösi liittyen?

Vastausten absoluuttinen jakauma

Kuvio 7: Nuorisoaseman tarjoama tuki nuorille

7 Johtopäätökset

Aineistoa tarkasteltaessa voidaan todeta, että nuoret ovat pääsääntöisesti tyytyväisiä Nuorisoaseman ehkäisevään päihdetyöhön. Nuoret kokivat saaneensa riittävästi päihteisiin liittyvää neuvontaa ja toivetta neuvonnan saamisesta lisää ei noussut vastaajilta. Tarkemmin kysyttäessä millaista neuvontaa nuoret voisivat toivoa lisää, esiin nousi kuitenkin toive esimerkiksi lisätietoa eri päihteistä. Pohdittaessa Nuorisoaseman tarjoamaa päihdeneuvontaa, voisi todeta sen pääsääntöisesti olevan riittävä, mutta neuvonnan sisältöä on myös tärkeää pohtia saatujen tuloksien pohjalta. Nuorista selkeä enemmistö oli joko kokeillut tai käyttänyt säännöllisemmin jotakin päihdettä, joista selkeästi yleisimmäksi muodostui alkoholi 88 prosentin osuudella ja seuraavaksi yleisimmäksi tupakka 63 prosentin osuudella.

Päihteiden puheeksi ottaminen on tärkeää riskien ennaltaehkäisyn kannalta. Päihteiden puheeksi ottamisen enemmistö nuorista koki helpoksi ja vain 13 prosenttia vastaajista koki sen haastavaksi. Nämä saadut tulokset osoittavat sen, että Nuorisoaseman työntekijöiden ja nuorten välille selvästi kehittyy jonkinasteinen luottamussuhde työskentelyn aikana.

Keskustelun avaaminen koskien omaa päihteidenkäyttöä on haastavaa kenelle tahansa ja asiakastilanteissa vastuu päihteidenkäytön puheeksi ottamisesta tulisi olla ammattilaisella (EHYT ry 2016). Nuorisoaseman työntekijät olivat ottaneet päihteet puheeksi selkeästi enemmistön osan vastaajista kanssa, mutta on tärkeää huomioida, että 31 prosenttia vastaajista kertoi, ettei päihteitä ole hänen kanssaan otettu puheeksi. Tätä puheeksi ottamattomuutta voisi selittää esimerkiksi se, jos asiakas on hakeutunut Nuorisoaseman asiakkaaksi muista kuin päihteisiin liittyvistä syistä. Huomion arvoista on se, ettei kukaan vastaajista toivonut erityisesti päihteitä otettavan puheeksi, eli yhteenvetona voisi todeta, ettei kukaan nuorista koe työntekijän laiminlyöneen puheeksi ottamista hänen kohdallaan.

Nuoret yleisesti kokivat saavansa Nuorisoasemalta riittävästi tukea tarvittaessa. Selkeä enemmistö vastaajista ei kokenut tarvitsevänsä tukea ja kukaan ei toivonut saavansa lisää tukea päihteisiin liittyen. Yhteenvetona voisi todeta, että Nuorisoasema on kyennyt tarjoamaan riittävästi tukea päihteiden käyttämiseen liittyen sitä tarvitseville nuorille. Avokysymys tuen teemaan liittyen nosti esiin toiveen useammin tapahtuvasta puheeksi ottamisesta työntekijän puolelta.

Mahdollisia kehitysideoita työntekijöille ei aivan toivomallani tavalla noussut esille. Tähän vaikuttaa varmasti vahvasti se, ettei aihetta koskevaan avokysymykseen vastannut kukaan nuori. Vastauksista on kuitenkin poimittavissa jonkinlaisia kehitysideoita, esimerkiksi neuvontaan liittyvästä osiosta on havaittavissa, että nuoret toivovat lisää tietoa päihteistä, päihde-

hoitopalveluista, päihteiden vaikutuksista, sekä päihderiippuvuuksista. Tällaista neuvontaa voisi tarjota esimerkiksi päihteisiin keskittynyt esite, päihteisiin liittyvät ryhmät nuorille, tai asiakkaille selkeästi tarjotut palvelut ja internetsivustot, joista lisäneuvontaa olisi saatavilla. Kysyttäessä työntekijöiden päihdeosaamisesta, nousi esiin toive tietoudesta koskien uusia, ajankohtaisia päihteitä, esimerkkinä muuntohuumeet. Työntekijöiden päihdeosaamisen kehittämisessä on hyvä miettiä mahdollisuutta erilaisiin koulutuksiin, sekä mahdollisesti keskittää päihdetyötä työntekijälle, kenellä siihen on parhaat tiedot ja taidot.

8 Pohdinta

Opinnäytetyön työstäminen on ollut mielenkiintoinen ja opettavainen kokemus. Olen päässyt perehtymään laajasti aiheeseen liittyvään teoriaan, keskustelemaan Nuorisoaseman henkilöstön kanssa, suunnittelemaan ja toteuttamaan E-lomakekyselyn, sekä analysoimaan siitä saatuja vastauksia. Opinnäytetyöni tarkoituksena oli selvittää nuorten kokemuksia ehkäisevästä päihdetyöstä Hyvinkään Nuorisoasemalla ja lisäksi etsiä mahdollisia kehitysideoita työntekijöille. Näihin tavoitteisiin opinnäytetyöni vastaa melko hyvin; nuorilta saatuja vastausten perusteella olen pystynyt kokoamaan aineistoa nuorten kokemuksista ja joitakin kehitysideoita on myös noussut esiin.

Koko projektia pohtiessa voisin kuvailla sitä onnistuneeksi. Positiivinen huomio minulle oli Hyvinkään kaupungin nopea vauhti käsitellä tutkimuslupahakemus, sillä jo noin viikon päästä lähetetystä hakemuksesta sain myönteisen päätöksen. Tämä mahdollisti E-lomakekyselyn nopean lähettämisen vastaajille, ja näin ollen koko projekti nopeutui aiemmin suunnitellusta. Vastausprosentiksi jäi lopulta 23, mutta tästä huolimatta vastauksista on saanut luotua yhtenäisen aineiston. Vastauksia tarkastellessa positiivista oli se, että kaikista ikäryhmistä (18-22 vuotiaat) oli vastauksia, ja vaikka enemmistö vastaajista oli naisia, oli myös yhdeltä mieheltä saatu vastaus kyselyyni.

Useat läpikäytyt lähteet ja teoretiedot ovat kasvattaneet omaa ammatillista kehitystäni paljon. Opinnäytetyön tekeminen on ollut välillä haastavaa ja uuvuttavaa, mutta näin jälkikäteen pohtiessa kuitenkin erittäin antoisaa. Ehkäisevästä päihdetyöstä nuorille on tehty melko paljon opinnäytetöitä, mutta suoranaisesti Nuorisoasemille tehtyjä opinnäytetöitä ei aiheesta ole kovin monia. Toivottavasti opinnäytetyöstäni on hyötyä Hyvinkään Nuorisoaseman lisäksi mahdollisesti myös muille vastaavaa työtä tekeville.

Pohtiessa opinnäytetyön aikana esiin nousseita haasteita ja epäonnistumisia, mieleeni tulee ensimmäisenä aikatauluttaminen. Olin varannut opinnäytetyöllä hyvin aikaa, mutta jakanut ajankäytön hieman väärin. Tulosten analysointiin ja opinnäytetyön lopputyöstämiselle olisin

näin jälkikäteen ajateltuna varannut enemmän aikaa. Toisena asiana voisi mainita kysymyslomakkeen kysymykset. Suurin osa kysymyksistä osoittautui hyväksi ja muotoilu onnistuneeksi, mutta muutaman kysymyksen kohdalla olisin ehkä hieman muokannut muotoilua.

Avokysymyksiin ei vastauksia juuri muutamia lukuun ottamatta tullut, joten niitä olisi voinut olla vähemmän, ja kysyttävään asiaan olisi voinut luoda valmiita vastausvaihtoehtoja. Tämä osaltaan hieman kavensi tuloksista saatuja vastauksia, sillä avokysymyksissä kysyttiin melko tärkeitä teemoja kokonaisuuden kannalta. Opinnäytetyöni toinen tavoite oli etsiä mahdollisia kehitysideoita työntekijöille. Tähän kysymykseen en saanut luotua mielestäni riittävää ja tarpeeksi monipuolista vastausta. Asiaan vaikuttaa vahvasti se, ettei aihetta käsittelevään avokysymykseen tullut yhtään vastausta nuorilta.

Jatkon kannalta olisi erittäin kiinnostavaa, mikäli opinnäytetöitä samasta aiheesta saataisiin eri puolilta Suomea kunnista, joissa jonkinlainen Nuorisoseura sijaitsee. Näitä tuloksia vertailemalla voisi sitten seurata ehkäisevän päihdetyön toimivuutta alueittain, sekä vastausten perusteella pohtia muun muassa työn sisältöä ja nuorten kokemuksia yhteenvetona. Muutkin nuorten kanssa toimivat tahot, jotka ehkäisevää päihdetyötä tekevät, voivat opinnäytetyötäni hyödyntää työskentelyssään ja saada mahdollisesti uusia tietoja ja ideoita.

9 Opinnäytetyön luotettavuus ja eettisyys

Olen opinnäytetyötä tehdessä huomionnut eettiset periaatteet sekä noudattanut hyvää tieteellistä käytäntöä (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012, 6). Hain heti suunnitelman valmistuttua Hyvinkään kaupungilta vaadittua tutkimuslupaa, enkä aloittanut aineistonkeruuta ennen hyväksyttyä päätöstä. Opinnäytetyön edetessä olen noudattanut tarkasti laatimaani suunnitelmaa, sekä seurannut tutkimusluvan toteutumista työskentelyn ohessa.

Olen käyttänyt eettisesti kestäviä tiedonhankinta- ja arviointimenetelmiä (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012, 6). E-lomakekyselyllä keräämäni aineistoa olen käsitellyt huolellisesti salasanojen takana suojattuna. Saadut tulokset on aina esitetty vääristelemättä ja mitään lopputuloksen kannalta tärkeää tietoa ei ole jätetty opinnäytetyöstä pois. Lähdeviittauksissa olen käyttänyt Laurean yleisen ohjeistuksen mukaisesti Harvardin-järjestelmää, joka on tieteellisessä kirjoittamisessa yleisesti käytetty ja hyväksytty lähdeviittaustekniikka.

Kyselylomake nuorille on toteutettu anonymisti. Lomakkeen alussa kysyttiin vastaajan ikää sekä sukupuolta, mutta muuten vastaajasta ei kerätty minkäänlaista henkilökohtaista tietoa. Kyselylomake lähetettiin työntekijöiden toimesta asiakkaille tekstiviesteillä, mikä mahdollisti sen, etten minä käsitellyt nuorten yhteystietoja missään vaiheessa tutkimusta. Sekä tekstiviestissä että kyselylomakkeen alussa oli kerrottu lyhyesti opinnäytetyöstä ja kyselyn tarkoi-

tuksesta, korostettu vastaajan pysyvän anonyymina koko projektin ajan, ja mahdollisuudesta ottaa yhteyttä mahdollisia lisätietoja halutessaan.

Olin opintojeni melko alkuvaiheessa työharjoittelussa Hyvinkään Nuorisoasemalla ja asian voisi katsoa olevan sekä eettisesti että luottamuksen kannalta ongelmallinen. Harjoittelussa olen luonut oman kuvan Nuorisoasemasta ja saanut omat käsitykseni esimerkiksi ehkäisevästä päihdetyöstä. Olen kuitenkin opinnäytetyötä tehdessä pyrkinyt erottamaan tämä kaksi roolia vahvasti toisistaan, enkä tuoda omia näkemyksiäni työhön.

E-lomakekysely on hyödyllinen ja vastaajille helppo tapa vastata kyselyyn. Kuten aiemmin mainitsin, kyselylomake lähetettiin nuorille tekstiviestillä. Luotettavuuden kannalta tärkeää on ottaa huomioon, että halutessaan nuoret olisivat voineet lähettää viestin muille henkilöille vastaamista varten, tai esimerkiksi vastata kyselyyn monta kertaa saman linkin avulla. Kyselyn ollessa anonyymi, ei tähän luotettavuuden kysymykseen ole saatavilla täysin varmaa vastausta. Kysymyslomakkeella oli paljon kysymyksiä, joihin oli annettu valmiit vastausvaihtoehdot. Jokaisesta kysymyksestä löytyi myös joko vaihtoehto en tiedä tai en osaa sanoa, joilla annettiin mahdollisuus vastata myös epävarmoissa tilanteissa. Valmiit vastausvaihtoehdot saattavat kaventaa nuoren vastausta tai sanamuodollisesti muokata sitä hieman, mutta toisaalta harva nuorista vastasi avokysymyksiin, joissa oli mahdollisuus tarkentaa vastauksia tai laajentaa kantaansa.

Lähteet

Painetut

Ahonen, J. 2005. Päihdehuoltoa rakentamassa - A-klinikkasäätiö 1955-2005. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Bäckmand, H., Lönnqvist, J., Aalto, M., Haravuori, H., Marttunen, M., Melartin, T., Partanen, A., Partonen, T., Seppä, K., Suomalainen, L., Suokas, J., Suvisaari, J., Viertiö, S., & Vuorilehto, M. 2009. Mielenterveys- ja päihdeongelmien varhainen tunnistaminen. Opas ennaltaehkäisevän työn ammattilaisille. Helsinki: Yliopistopaino.

Hänninen, K., Törrönen, M., Jouttimäki, P., Lehto-Lundén, T., Salovaara, P., & Veistilä, M. 2016. Vastavuoroinen sosiaalityö. Helsinki: Gaudeamus Oy.

Kylmänen, P. 2005. Kun kaikki muutkin... Nuorten ehkäisevä päihdetyö. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Lappalainen-Lehto, R., Romu M-L. & Taskinen, M. 2007. Haasteena päihteet - Ammatillisen päihdetyön perusteita. Helsinki: WSOY Oppimateriaalit Oy.

Mattila, K-P. 2007. Arvostava kohtaaminen - Arjessa, auttamistyössä ja työyhteisöissä. Jyväskylä: PS-kustannus.

Mattila, K-P. 2011. Lapsen vahvistava kohtaaminen. Jyväskylä: PS-kustannus.

Myllyniemi, S. 2016. Arjen jäljillä - Nuorisobarometri 2015. Helsinki: Grano Multiprint Oy.

Rogers, P., & Goldstein, L. 2012. Tunnista nuoren huume- ja alkoholiongelmat. Hämeenlinna: Minerva Kustannus Oy.

Soikkeli, M., & Warsell, L. 2013. Laatutähteä kiertämässä - Ehkäisevän päihdetyön laatukäsikirja. Tampere: Juvenes Print - Suomen Yliopistopaino Oy.

Sinkkonen, J. 2010. Nuoruusikä. Helsinki: WSOY.

Sähköiset

EHYT ry. 2016. Päihteidenkäytön ja pelaamisen puheeksi otto tehokas tapa haittojen ehkäisyssä. Viitattu 21.3.2018. <http://www.ehyt.fi/fi/puheeksiotto-tehokas-tapa>

Laki ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä 523/2015. Annettu Helsingissä 24 päivänä huhtikuuta 2015. Saatavilla sähköisesti osoitteessa <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2015/20150523>

Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 22.9.2000/812. Annettu Helsingissä 22 päivänä syyskuuta 2000. Saatavilla sähköisesti osoitteessa <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2000/20000812>

Nuorisoaseman www-sivusto. Viitattu 2.5.2018. <http://www.hyvinkaa.fi/sosiaali-ja-terveyspalvelut/lapsiperheiden-palvelut/nuorisoasema/>

Sosiaali- ja terveysministeriö. 2017. Ehkäisevä päihdetyö. Viitattu 19.5.2018.
<http://stm.fi/ehkaiseva-paihdeyto>

Stakes. 2006. Ehkäisevän päihdetyön laatukriteerit. Viitattu 18.3.2018.
<https://thl.fi/documents/605763/1449622/Ehkaisevanpaihdeytonlaatukriteerit.pdf/e78556f1-3844-45dd-933a-bfa63e65a2d1>

Terveyden ja hyvinvoinninlaitos. 2014. Nuorten päihteiden käyttö ja päihdehäiriöt. Viitattu 3.5.2018. <https://thl.fi/fi/web/mielenterveys/mielenterveyden-edistaminen/lasten-ja-nuorten-mielenterveys/nuorten-mielenterveys/nuorten-paihteiden-kaytto-ja-paihdehairiot>

Terveyden ja hyvinvoinninlaitos. 2018. Puheeksi otto ja mini-interventio. Viitattu 30.4.2018.
<https://thl.fi/fi/web/alkoholi-tupakka-ja-riippuvuudet/ehkaiseva-paihdeyto/ehkaisevan-paihdeyton-menetelmat/alkoholinkayton-puheeksiotto-ja-mini-interventio>

Tutkimuseettinen neuvottelukunta. 2012. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Viitattu 19.5.2018.
http://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf

Kuviot

Kuvio 1: Selvitys nuorten käyttökokeiluista (Myllyniemi 2016, 40)	10
Kuvio 2: Nuorten kokemat haitat (Myllyniemi 2016, 44)	11
Kuvio 3: Laatutähti (Soikkeli & Warsell 2013, 10)	14
Kuvio 4: Päihteisiin liittyvä neuvonta	21
Kuvio 5: Päihteiden puheeksi ottaminen työntekijän aloitteesta	23
Kuvio 6: Työntekijöiden päihdeosaaminen	24
Kuvio 7: Nuorisoaseman tarjoama tuki nuorille	25

Liitteet

Liite 1: Tutkimuslupa.....	34
Liite 2: Kysely	35

Liite 1: Tutkimuslupa

1/1

HYVINKÄÄN KAUPUNKI
Sosiaali- ja terveystoimi

Perhe- ja sosiaalipalveluiden johtajan päätös § 44 03.04.2018

**044/2018 TUTKIMUSLUVAN MYÖNTÄMINEN - NUORTEN KOKEMUKSIA EHKÄISEVÄSTÄ
PÄIHDETYÖSTÄ HYVINKÄÄN NUORISOASEMALLA DNRO 383/2018)**

(Valmistelija: hallintosihteeri Sari Poikselkä, puh. p. 019 459 4934)

Laurea ammattikorkeakoulun sosionomiopiskelija **Elina Auramo** hakee tutkimuslupaa opinnäytetyön tekemistä varten nuorten kokemuksista ehkäisevästä päihdetyöstä Hyvinkään Nuorisoasemalla sekä etsi mahdollisia kehitysideoita työntekijöille.

Tutkimus toteutetaan kyselytutkimuksena yli 18-vuotiaille asiakkaille työntekijän toimesta. Vastaaminen on vapaaehtoista ja vastaajan anonyymisyys säilyy koko tutkimuksen ajan.

Aineistoa kerätään 2.4. – 20.4.2018 välisenä aikana. Tutkimuksen arvioitu valmistuminen on heinäkuu 2018.

Tutkimuksen tekemistä puoltaa lasten kuntoutuspalveluiden esimies Vappu Koskinen.

Päätös Päätän, että **Elina Auramolle** myönnetään hakemuksen mukainen tutkimuslupa.

Tutkimuksen ehtona on, että henkilötietoja käsitellään siten, että niistä yksilöitävien henkilöiden tunnistaminen on mahdotonta. Tutkija sitoutuu poistamaan aineistosta kaikki työntekijöitä ja asiakkaita koskevat yksilöivät tiedot viimeistään analysointivaiheessa. Asiakirjojen hävittäminen on tapahduttava silppuamalla.

Ennen raportin julkaisemista selvitys on annettava esiluettavaksi lasten kuntoutuspalveluiden esimies Vappu Koskiselle, vappu.koskinen@hyvinkaa.fi.
Valmis raportti tulee toimittaa Hyvinkään kaupungin sosiaali- ja terveystoimen kirjaamoon sähköisesti sosiaalijaterveys@hyvinkaa.fi

vs. perhe- ja sosiaalipalveluiden johtaja Leena Säkjärvi

Liitteet Tutkimuslupahakemus
Tutkimussuunnitelma

Tiedoksi sosiaali- ja terveyslautakunta
Elina Auramo, elina.auramo@gmail.com
lasten kuntoutuspalveluiden esimies Vappu Koskinen

Liite 2: Kyselylomake

7.5.2018

E-lomake - Nuorten kokemuksia ehkäisevästä päihdetyöstä Hyvinkään Nuorisoseinällä

Nuorten kokemuksia ehkäisevästä päihdetyöstä Hyvinkään Nuorisoseinällä

Lomake on ajastettu: julkisuus alkaa 9.4.2018 13.00 ja päättyy 20.4.2018 12.00

Opinnäytetyöni tarkoituksena on selvittää nuorten kokemuksia ehkäisevästä päihdetyöstä Hyvinkään Nuorisoseinällä, sekä etsiä mahdollisia kehitysideoita työntekijöille. Tutkimukseen osallistuminen tapahtuu tämän e-lomakkeen kautta. Vastaamiseen kuuluu aikaa muutama minuutti.

Vastaathan kysymyksiin mahdollisimman totuudenmukaisesti oman henkilökohtaisen kokemuksesi perusteella, vaikka päihteet eivät olisi omalla kohdallasi ongelma. Tutkimustulokset käsitellään yhtenäisinä eikä tuloksista ole yksilöitävissä kenenkään vastauksia tai henkilötietoja. Lisätietoa saat halutessasi tutkimuksen tekijältä sähköpostista elina.auramo@student.laurea.fi

Vastausaika päättyy 20.4. klo. 15:00.

Perustiedot

Ikä *

Sukupuoli

- Nainen
 Mies
 Muu / en halua kertoa

Ehkäisevä päihdetyö

Oletko kokeillut/käyttäkö jotakin seuraavista päihteistä? (Voit tarvittaessa valita useita)

- Alkoholi Lääkkeet (Muut kuin lääkärin minulle määräämät)
 Tupakka En ole käyttänyt/kokeillut mitään edellä mainituista
 Huumeet

Oletko saanut päihteisiin liittyvää neuvontaa Nuorisoseinällä?

Valitse tästä ▼

Millaista neuvontaa toivoisit? (Voit valita useita)

- Tietoa eri päihteistä
 Tietoa päihdehoitopalveluista
 Tietoa päihteiden vaikutuksista
 Tietoa päihderiippuvuudesta
 En toivo päihdeneuvontaa

Onko päihteet helppo ottaa puheeksi Nuorisoseinällä?

Valitse tästä ▼

Onko työntekijä ottanut päihteet

Valitse tästä ▼

7.5.2018

E-lomake - Nuorten kokemuksia ehkäisevästä päihdetyöstä Hyvinkään Nuorisoseuralta

Millaista osaamista henkilökunnalta
toivoisit lisää?

Koetko päihteet ongelmaksesi?

Valitse tästä ▼

Koetko saavasi Nuorisoseuralta
riittävästi tukea mahdolliseen
päihteidenkäyttösi liittyen?

Valitse tästä ▼

Millaista tukea päihteisiin liittyen
toivoisit lisää?

Tähän voit omin sanoin kuvailla
millaista ehkäisevää päihdetyötä tai
palveluita toivoisit Nuorisoseuralta?

Tietojen lähetykset

Tallenna

Kiitos paljon osallistumisesta tutkimukseen!

Järjestelmänä toimii E-lomake 3.1. www.e-lomake.fi